

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمونه سوالات تالیفی و نهایی درس

هشتم فلسفه دوازدهم

(عقل در فلسفه قسمت دوم)

تهیه و تنظیم

سید احمد صمدانی

استان آذربایجان شرقی

- ۱- از عهد باستان تا کنون، از چین در جنوب آسیا تا یونان و روم در اروپا، گزارش‌هایی درباره عقل و تحلیل و تبیین فیلسوفان از آن وجود دارد.
- ۲- یکی از کانون‌های اولیه عقل‌گرایی و خردورزی، ایران باستان است که اندیشمندان آن به حکما و شهود، شهرت داشتند.
- ۳- گزارش فردوسی در شاهنامه و برخی نقل‌های تاریخی و آثار مکتوب مربوط به دوره ایران باستان از توجه به عقل و خردورزی حکایت می‌کنند.
- ۴- در اندیشه حکیمان ایران باستان، خرد با وجود آفریدگار جدا و بیگانه است و آفریدگار، کل جهان را با شهود و وحی رهبری می‌کند.
- ۵- حکیمان ایران باستان عقیده داشتند که "خدا بر اساس خرد می‌آفریند".
- ۶- حکیمان ایران باستان معتقد بودند که "ژئوس" که همان خداست، با خرد و اندیشه خود جهانیان و وجدانها و خردهارا آفریده است.
- ۷- به نظری رسد که حکیمان ایران باستان معتقدند خرد و عقل که آفریده آفریننده است، وجودی نفسانی است که خرد و عقل انسان پرتو و مظهر اوست.
- ۸- یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم و عترت گرامی ایشان بود.
- ۹- در تاریخ اسلام عده خیلی کمی را مشاهده می‌کنیم که در بزرگداشت عقل سخن نگفته و یا با عقل ستیز کرده باشد.
- ۱۰- عقل، در فرهنگ عمومی مسلمانان جایگاه ممتاز و ویژه‌ای به دست آورده و همواره از عقل به تجلیل یاد شده است.
- ۱۱- مخالفت برخی از جریان‌های فکری با عقل به، شکل اول، به صورت مخالفت با فلسفه ظهور کرد.
- ۱۲- در شکل اول، مخالفت با عقل، جریان‌های کوشیدند نشان دهند که برخی روش‌های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند و کسانی که از این روش‌ها استفاده می‌کنند، مرتکب خطا می‌شوند.
- ۱۳- از ابتدای رشد فلسفه در جهان اسلام تا کنون، همواره کسانی گفته اند که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام نشده است.
- ۱۴- فلسفه در جهان اسلام در بردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست.
- ۱۵- جایگاه ممتاز عقل، هیچگاه سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی علم و دانش در حوزه‌های مختلف نشد.
- ۱۶- مخالفت برخی از جریان‌های فکری اسلامی با عقل، سبب تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن شد.
- ۱۷- حمایت برخی از جریان‌های فکری اسلامی از عقل، مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیر اسلامی را به همراه داشت.
- ۱۸- فلاسفه می‌گویند بسیاری از آراء فیلسوفانی مانند سقراط و افلاطون و ارسطو با آموزه‌های اسلامی سازگاری ندارد.
- ۱۹- فلسفه دانش و شاخه‌ای از معرفت است که هر فردی از هر ملت و نژادی می‌تواند وارد این شاخه از دانش بشود
- ۲۰- هر فردی از هر ملت و نژادی می‌تواند وارد فلسفه بشود و درباره مسائل آن، که مربوط به هستی و حقیقت اشیاست، بیندیشد و تولید دانش کند

- ۲۱- همانطور که در سایر شاخه های دانش نمی توان از آرا و نظرات دیگران استفاده کرد، در فلسفه نیز بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری نیست.
- ۲۲- با نقد و بررسی این دستاوردها می توان قدم های بیشتری در جهت فلسفه برداشت.
- ۲۳- در سایر شاخه های دانش می توان از آرا و نظرات دیگران استفاده کرد، و در فلسفه نیز بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری است.
- ۲۴- در درستی و نادرستی یک دانش، فقط عقل است که داور می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن.
- ۲۵- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی و سایر فیلسوفان عصر حاضر، درباره عقل فقط به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی؛ سخن گفته اند.
- ۲۶- فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا علامه طباطبایی و سایر فیلسوفان عصر حاضر، درباره عقل فقط به عنوان قوه استدلال و شناخت سخن گفته اند.
- ۲۷- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از هراکلیتوس و افلاطون مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند.
- ۲۸- فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری به ترتیب از آن به وجود آمده اند.
- ۲۹- به نظر فیلسوفان مسلمان، موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگری رسد، عالم عقول را تشکیل می دهند.
- ۳۰- به نظر فیلسوفان مسلمان، عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می دهد، پرتوی از همان عالم مثل است.
- ۳۱- فارابی معتقد است مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب است نسبت به چشم.
- ۳۲- فلاسفه مسلمان می گویند عقل اول نیز نخست چیزی به قوه عقلی آدمی می رساند به طوری که فعالیت عقلی برای انسان ممکن می شود
- ۳۳- به نظر فیلسوفان مسلمان، عقل انسان اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می تواند حقایق را آن گونه که عقول درک می کنند، بیابد و مشاهده کند.
- ۳۴- یکی از عقول عالم عقل، عقل فعال است.
- ۳۵- عقل فعال، عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست.
- ۳۶- از نظر ملا صدرا و ابن سینا اولین مخلوق خدا عقل اول است که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است
- ۳۷- به نظر فارابی بواسطه عقل فعال، عقل انسان شروع به فعالیت می کند و به ادراک حقایق نائل می شود.
- ۳۸- فارابی و ابن سینا می گویند عقل در هنگام تولد به صورت یک استعداد است که باید تربیت شود تا رشد کند.
- ۳۹- انسان مراحل کودکی، نوجوانی و جوانی را می گذراند و رشد جسمی او تکامل می یابد، عقل نیز با تربیت مراحل راطی می کند و کامل می شود.
- ۴۰- هنگامی است که انسان هیچ ادراک عقلی ندارد، اما استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد، عقل بالملکه است.

- ۴۱- درکی اولی عقل از قضایای ضروری و اینکه می داند که یک چیز نمی تواند هم باشد و هم نباشد همان عقل بالمستفاد است.
- ۴۲- در عقل بالملکه انسان می تواند دانش ها را کسب کند.
- ۴۳- در عقل بالفعل انسان به طوری بردانش هایی که کسب کرده مسلط است که از هر کدام که بخواهد می تواند استفاده کند.
- ۴۴- زمانی که یک استاد منطق، هر مسئله منطقی را جلوی او بگذارند، به راحتی حل می کند و از عقل بالمستفاد برخوردار است.
- ۴۵- فیلسوفان مسلمان را می توان به دو گروه عقل گرا و تجربه گرا تقسیم کرد.
- ۴۶- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب نمی آیند.
- ۴۷- استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، کارکرد های عقل و انواع استدلال ها هستند.
- ۴۸- استدلال های عقلی معیار اولیة قبول یارد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.
- ۴۹- عبارت "ما فرزندان دلیل هستیم" بیانگر این است که استدلال های عقلی برای تبیین فلسفی کافی هستند.
- ۵۰- ابن سینا معتقد است: هر کس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خارج شده است.
- ۵۱- برخی فیلسوفان مسلمان معتقدند که پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند استدلال عقلی است.
- ۵۲- به نظر فیلسوفان مسلمان، ایمانی ارزشمند است که پشتوانه عقلی داشته باشد.
- ۵۳- به نظر فارابی، ایمانی که از پشتوانه عقلی تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای غلط و اشتباه بکشاند.
- ۵۴- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار حس و قلب، یکی از ابزار معرفت می دانند.
- ۵۵- به نظر فلاسفه مسلمان، ما می توانیم به کمک ابزار عقل، در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم.
- ۵۶- فلاسفه مسلمان، عقل را در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند.
- ۵۷- فلاسفه مسلمان از محققان و مجتهدان می خواهند که از حس نیز برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند.
- ۵۸- فیلسوفان مسلمان، با این که اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می دانند، راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند.
- ۵۹- فیلسوفان مسلمان، حس و شهود را هم معتبر می دانند. از این رو، برخی از آنان تلاش می کردند با تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی دست یابند.
- ۶۰- فیلسوفان مسلمان، عقل را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد.
- ۶۱- به نظر فیلسوفان اسلامی، انبیای الهی از طریق وحی به برترین دانشها و معارف دست می یابند و آن دانش ها را در اختیار انسان های دیگر قرار می دهند.
- ۶۲- از نظر ابن سینا، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت می رسانند.
- ۶۳- از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی در موضوعات مشترک حتماً به یک نتیجه نخواهند رسید و مؤید یکدیگر نخواهند بود.
- ۶۴- ما انسان ها چون توانمندی های عقلی محدود و متفاوتی داریم، ممکن است از استدلال عقلی درست استفاده نکنیم، به نتیجه های نادرست و اشتباه برسیم.

۶۵- ما انسان ها چون توانمندی های عقلی نامحدود و متفاوتی داریم، ممکن است احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ماوداده های وحی تعارض هایی وجود دارد.

۶۶- به عقیده ملاصدرا، امکان دارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد.

۶۷- به عقیده ابن سینا، نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با قرآن و سنت مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند.

۶۸- در اندیشه حکمای ایران قدیم، مزدا همان خداوند است. (نهایی دی ماه ۹۹)

@ جوابها: ۱- غ ۲- غ ۳- ص ۴- غ ۵- ص ۶- غ ۷- غ ۸- ص ۹- غ ۱۰- ص ۱۱- غ ۱۲- ص ۱۳- غ ۱۴- غ ۱۵- غ ۱۶- ص ۱۷- غ ۱۸- غ ۱۹-

۲۰- ص ۲۱- غ ۲۲- ص ۲۳- ص ۲۴- غ ۲۵- غ ۲۶- غ ۲۷- ص ۲۸- ص ۲۹- ص ۳۰- غ ۳۱- ص ۳۲- غ ۳۳- ص ۳۴- ص ۳۵- ص ۳۶- غ ۳۷- ص ۳۸-

۳۹- ص ۴۰- غ ۴۱- غ ۴۲- ص ۴۳- غ ۴۴- ص ۴۵- غ ۴۶- غ ۴۷- ص ۴۸- ص ۴۹- غ ۵۰- ص ۵۱- غ ۵۲- ص ۵۳- غ ۵۴- ص ۵۵- ص ۵۶-

۵۷- غ ۵۸- ص ۵۹- ص ۶۰- غ ۶۱- ص ۶۲- غ ۶۳- غ ۶۴- ص ۶۵- غ ۶۶- غ ۶۷- غ ۶۸- ص

@ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید:

۶۹- یکی از کانونهای اولیه عقل گرایی و خردورزی، ..... است که اندیشمندان آن به خردورزی و فرزاندگی شهرت داشتند.

۷۰- در دوره ..... هم از عقل به عنوان یک وجود نورانی و مجرد آگاه بوده اند و هم به عقل به عنوان تعقل و خردورزی و برهان اهمیت می داده اند.

۷۱- در اندیشه حکیمان ایران باستان، خرد با وجود آفریدگار متحد و یگانه است و آفریدگار، کل جهان را با ..... رهبری می کند.

۷۲- حکیمان ایران باستان معتقد بودند که "....." که همان خداست.

۷۳- یکی از عوامل مهم توجه به ..... و ..... در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی (ع) ایشان بود.

۷۴- عقل، در فرهنگ عمومی ..... جایگاه ممتاز و ویژه ای به دست آورده و همواره از عقل به تجلیل یاد شده است.

۷۵- مخالفت برخی از جریانهای فکری با عقل، در شکل تنگ کردن ..... و ..... در عین پذیرش آن بود.

۷۶- مخالفت برخی از جریانهای فکری با عقل، در شکل مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی ..... و ..... بود.

۷۷- در شکل اول مخالفت برخی از جریانهای فکری با عقل، برخی معتقد بودند ..... در مسائل دینی کاربردی ندارند.

۷۸- شکل دوم مخالفت با عقل، به صورت مخالفت با ..... ظهور کرد.

۷۹- از ابتدای رشد فلسفه در جهان اسلام تاکنون، همواره کسانی گفته اند که دانش فلسفه از ..... وارد جهان اسلام شده و با عقاید ..... سازگار نیست.

۸۰- فلاسفه می گویند جدا از این که بسیاری از آراء فیلسوفانی مانند ..... و ..... با آموزه های اسلامی سازگاری دارد.

۸۱- فلسفه دانش و شاخه ای از ..... است که هر فردی از هر ملت و نژادی می تواند وارد این شاخه از دانش بشود و درباره مسائل آن،

که مربوط ..... و ..... به اشیاست، بیندیشد و تولید دانش کند.

- ۸۲- همان طور که در سایر شاخه های دانش می توان از آرا و نظرات دیگران استفاده کرد، در دانش فلسفه نیز بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ..... است.
- ۸۳- اگر ما بپذیریم عقل می تواند دربارهٔ مربوط به ..... و ..... بیندیشد و دانشی به ارمغان آورد، این دانش، فلسفه است.
- ۸۴- در درستی و نادرستی یک دانش نیز فقط ..... است که داوری می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن.
- ۸۵- فیلسوفان مسلمان، از ..... تا ..... و سایر فیلسوفان عصر حاضر، دربارهٔ هر دو مصداق عقل سخن گفته و پیرامون هر دو کتاب ها نوشته اند.
- ۸۶- فیلسوفان مسلمان، دربارهٔ مصداق عقل به عنوان وجودی ..... و ..... در هستی، سخن گفته و پیرامون هر دو کتاب ها نوشته اند.
- ۸۷- فیلسوفان مسلمان، دربارهٔ ..... به عنوان قوهٔ استدلال و شناخت سخن گفته و پیرامون هر دو کتاب ها نوشته اند.
- ۸۸- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از ..... و ..... مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند.
- ۸۹- فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را ..... می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و ..... دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده اند.
- ۹۰- موجودات مجرد که ... .. اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، ..... را تشکیل می دهند.
- ۹۱- اولین مرحلهٔ عقل، عقل ..... نام دارد و آن هنگامی است که انسان هیچ ..... ندارد.
- ۹۲- وقتی عقل درکی اولی از قضایای ضروری پیدا می کند، همان عقل، ..... است.
- ۹۳- عقلی که با تمرین و تکرار دانش هایی را کسب کرده است و ..... مرحلهٔ عقل است.
- ۹۴- در عقل .....، انسان به طوری بردانش هایی که کسب کرده مسلط است که از هر کدام که بخواهد می تواند استفاده کند.
- ۹۵- وقتی یک استاد ریاضی که هر مسئلهٔ ریاضی راجلوی او بگذارند، به راحتی حل می کند این استاد از عقل ..... برخوردار است.
- ۹۶- فیلسوفان مسلمان، می گویند عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می دهد نیز پرتوی از همان ..... است.
- ۹۷- فیلسوفان مسلمان، می گویند اگر ..... تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می تواند حقایق را آن گونه که عقول درک می کنند، بیابد و مشاهده کند.
- ۹۸- یکی از عقول عالم عقل، ..... نام دارد؛ این عقل، عامل ..... به عقل انسان هاست.
- ۹۹- مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند ..... است نسبت به ..... .

- ۱۰۰- عقل فعال نخست چیزی در.....آدمی افاضه می کند؛ به طوری که فعالیت عقلی برای انسان ممکن می شود و در نتیجه، عقل شروع به فعالیت می کند و به .....نائل می شود.
- ۱۰۱- فیلسوفان مسلمان را .....به دو گروه عقل گرا و تجربه گرا تقسیم کرد.
- ۱۰۲- فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که همه.....و.....، محض، هر کدام در جایگاه خودروشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند.
- ۱۰۳- فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله.....، .....و.....، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند.
- ۱۰۴- استدلال های عقلی ..... قبول یابد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.
- ۱۰۵- ابن سینا می گوید: ما فرزندان ..... هستیم.
- ۱۰۶- ابن سینا می گوید: هر کس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از ..... خارج شده است.
- ۱۰۷- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند ..... است.
- ۱۰۸- عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند هر چند استدلال عقلی برای سطوح مختلف جامعه ..... است و حجت و دلیل هر کس به اندازه ..... اوست.
- ۱۰۹- بنابراین، ایمانی ارزشمند است که ..... داشته باشد.
- ۱۱۰- ایمانی که از ..... تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را به سوی کارهای غلط و اشتباه بکشانند.
- ۱۱۱- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار .....، یکی از ابزار معرفت می دانند.
- ۱۱۲- فلاسفه مسلمان معتقدند که ما می توانیم به کمک ابزار عقل در ..... بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم.
- ۱۱۳- فلاسفه مسلمان عقل را در کنار .....، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند و از ..... می خواهند که از این منبع نیز برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند.
- ۱۱۴- فیلسوفان مسلمان با اینکه اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می دانند، راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند بلکه ..... را هم معتبر می دانند.
- ۱۱۵- برخی از فیلسوفان مسلمان تلاش می کردند با تربیت خود و تهذیب نفس به ..... دست یابند.
- ۱۱۶- فیلسوفان مسلمان همچنین وحی را عالی ترین ..... می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد.

۱۱۷- انبیای الهی طریق وحی به برترین ..... دست می یابند و آن دانش ها را در اختیار انسان های دیگر قرار می دهند.

۱۱۸- از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به ..... می رسانند و لذا در موضوعات ..... حتماً به یک نتیجه خواهند رسید و مؤید یکدیگر خواهند بود.

۱۱۹- ما انسان ها چون توانمندی های عقلی ..... داریم، ممکن است از استدلال عقلی درست استفاده نکنیم، به نتیجه های نادرست و اشتباه برسیم و احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی تعارض هایی وجود دارد.

۱۱۲۰- در موارد تعارض دستاوردهای عقلی و داده های وحی باید ..... خود را افزایش دهیم، از دانش دیگران بهره ببریم و از تعارض های ظاهری بکاهیم.

۱۲۱- به نظر .....: امکان ندارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد.

۱۲۲- ملاصدرا معتقد است، نغزین بر آن فلسفه ای که قوانینش با ..... مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند.

۱۲۳- حکمای ایران باستان معتقد بودند که ..... همان خداست و با ..... خود، جهانیان را آفریده است. (نهایی دی ماه ۹۸)

۱۲۴- فیلسوفان مسلمان عالی ترین مرتبه شهود را ..... می دانند. (نهایی دی ماه ۹۹)

۱۲۵- در نزد حکمای ایران باستان، ..... که همان خداست، با خرد و اندیشه خود، جهانیان و وجدان ها و خرد ها را آفریده است. (نهایی خردادماه ۱۴۰۰)

۱۲۶- برخی جریان های مخالف عقل در جهان اسلام، معتقد بودند که استفاده از روش های عقلی در مسائل ..... کاربردی ندارد. (نهایی شهریور ماه ۱۴۰۰)

۱۲۷- مرحله ای را که در آن، عقل هیچ ادراک عقلی ندارد، اما استعداد درک معقولات را دارد، عقل ..... می نامند. (نهایی دی ماه ۱۴۰۰)

۱۲۸- از نظر فلاسفه مسلمان، "استدلال عقلی"، "شهود" و "....."، هر سه ما را به حقیقت واحد می رسانند.

@ جوابها: ۶۹- (ایران باستان) ۷۰- (ایران باستان) ۷۱- (خرد/عقل) ۷۲- (مزد) ۷۳- (عقل/عقلانیت) ۷۴- (مسلمانان) ۷۵- (محدوده اعتبار / کارآمدی

عقل) ۷۶- (یونانی/غیراسلامی) ۷۷- (روشهای عقلی) ۷۸- (فلسفه) ۷۹- (یونان/اسلامی) ۸۰- (سقراط/افلاطون/ارسطو) ۸۱- (معرفت/هستی/حقیقت) ۸۲-

(ضروری) ۸۳- (هستی/حقیقت اشیا) ۸۴- (استدلال) ۸۵- (فارابی/ علامه طباطبایی) ۸۶- (برتر/ متعالی) ۸۷- (مصدق عقل) ۸۸-

(هراکلیتوس/افلاطون) ۸۹- (عقل/عقول) ۹۰- (فوق عالم طبیعت/عالم عقول) ۹۱- (هیولائی/ادراک عقلی) ۹۲- (بالمکه) ۹۳- (بالفعل/سومین) ۹۴-

(۹۵- (بالمستفاد) ۹۶- (عالم عقول) ۹۷- (عقل انسان) ۹۸- (عقل فعال/فیض رسانی) ۹۹- (آفتاب/ چشم) ۱۰۰- (قوة عقلی/ ادراک حقایق) ۱۰۱- (نمی

توان) ۱۰۲- (کارکردهای عقل/انواع استدلال ها) ۱۰۳- (استدلال تجربی/ تمثیل/ برهان عقلی محض) ۱۰۴- (معیار اولیه) ۱۰۵- (دلیل) ۱۰۶-

(حقیقت انسانی) ۱۰۷- (استدلال عقلی) ۱۰۸- (متفاوت/توان و قدرت فکری) ۱۰۹- (پشتوانه عقلی) ۱۱۰- (پشتوانه عقلی) ۱۱۱- (حس و قلب) ۱۱۲-

(آیات و روایات) ۱۱۳- (قرآن و سنت/ محققان و مجتهدان) ۱۱۴- (حس و شهود) ۱۱۵- (معرفت شهودی) ۱۱۶- (مرتبه شهود) ۱۱۷- (دانش ها و



۱۲۹- هر یک از گزینه‌های سمت راست با یکی از گزینه‌های سمت چپ مناسبت دارد. آنها را در کنار هم بنویسید (دو مورد در سمت

**چپ اضافی است)**

- |   |  |
|---|--|
| الف) شکل دوم مخالفت با عقل                                | ۱- عقل جهانی                                     |
| ب) شکل اول مخالفت با عقل                                  | ۲- وحی   |
| ج) عامل فیض رسانی به عقل انسان                            | ۳- عقل بالفعل                                    |
| د) اولین مخلوق خداوند نزد فیلسوفان مسلمان                 | ۴- عقل فعال                                      |
| و) اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی                           | ۵- عدم کاربرد برخی از روش‌های عقلی در مسائل دینی |
| ه) عالی‌ترین مرتبه شهود نزد فیلسوفان مسلمان               | ۶- مخالفت با فلسفه                               |
| و) کسی که می‌داند که یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد. | ۷- عقل   |
| ی) فوق عالم طبیعت اند و رساننده فیض به عوالم دیگر         | ۸- استدلال عقلی                                  |
| ک) مانند نوزادی که تازه متولد شده است.                    | ۹- موجودات مجرد                                  |
| ل) آمادگی درک معقولات را دارد.                            | ۱۰- عقل هیولائی                                  |
| ص) خردورزی و فرزاندگی                                     | ۱۱- عقل بالملکه                                  |
|   | ۱۲- ویژگی حکیمان ایران باستان                    |

@ جواب: الف) ۶ (ب) ۵ (ج) ۴ (د) ۷ (و) ۸ (ه) ۲ (و) ۳ (ی) ۹ (ک) ۱۰ (ل) ۱۰ (ص) ۱۲

**@ گزینه صحیح را انتخاب کنید:**

۱۳۰- کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) مخالفت برخی از جریان‌های فکری با عقل، در شکل‌های دیگری ظهور کرد  
۲) فلاسفه مسلمان، در مخالفت با هر اقلیتوس و افلاطون مرتبه‌ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده‌اند.  
۳) فیلسوفان مسلمان، اولین مخلوق خدا را عقل می‌دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است.  
۴) استدلال‌های عقلی معیار اولیه قبول یارد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.

۱۳۱- مضمون بیت ذیل با کدام گزینه مناسبت دارد؟

غیر این عقل تو، حق را عقل هاست      که بدان تدبیر اسباب سماست

۱) موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اندوفیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، عالم عقول را تشکیل می دهند.

۲) همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند.

۳) استدلال عقلی برای سطوح مختلف جامعه متفاوت است و حجت و دلیل هر کس به اندازه توان و قدرت فکری اوست.

۴) فیلسوفان مسلمان اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می دانند و راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند.

۱۳۲- در نظر فیلسوفان مسلمان، وساطت در رساندن فیض به عوالم دیگر به عهده... است و عامل فیض رسانی به عقل انسان همان ... است.

۱) موجودات مجرد- آفریننده جهان ۲) موجودات مجرد- عقل فعال ۳) فرشتگان مقرب- عقل فعال ۴) فرشتگان مقرب- آفریننده جهان

۱۳۳- شکل های عمده مخالفت با عقل نزد برخی جریانات فکری اسلامی در کدام گزینه آمده است؟

۱) تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن/ مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی مخالف و ناسازگار با دین.

۲) تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین رد آن/ مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.

۳) افزایش و توسعه محدوده کارآمدی عقل در عین رد آن/ مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی مخالف و ناسازگار با دین.

۴) افزایش و توسعه محدوده کارآمدی عقل در عین پذیرش آن/ مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی مخالف و ناسازگار با دین.

۱۳۴- علت اساسی و اصلی مخالفت برخی از جریانات فکری با فلسفه چیست؟

۱) برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند. ۲) کسانی که از این روش ها استفاده می کنند، مرتکب خطا می شوند.

۳) در این دانش بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری نیست. ۴) دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و با عقاید اسلامی سازگار نیست.

@ جواب تست ها: ۱۳۰-گزینه ۲ ۱۳۱-گزینه ۱ ۱۳۲-گزینه ۲ ۱۳۳-گزینه ۲ ۱۳۴-گزینه ۴

۱۳۵- حکمای ایران باستان کدام مورد را خدای دانند که با خرد و اندیشه خود جهانیان و وجدان ها و خردها را آفریده است؟ (باندکی

تغییر نهایی شهریورماه ۹۹)

۱) مزدا ۲) بهمن

۱۳۶- گزینه درست را انتخاب کنید (نهایی شهریور ماه ۱۴۰۰)

الف) در اندیشه حکمای ایران قدیم، (۱: مزدا ۲: لوگوس) همان خداوند است.

جواب ها: ۱۳۵- ۱ ۱۳۶- ۱

@ به سؤالات ذیل جواب کوتاه دهید:

۱۳۷- فیلسوفان مسلمان از کدام دو فیلسوف یونانی روشن تر و دقیق تر مرتبه ای از موجودات را که حقیقت وجودشان

عقلی است، اثبات کرده اند؟

هراکلیتوس و افلاطون

۱۳۸- از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام چه مسئله ای می باشد؟

پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم و عترت گرامی ایشان بود.

۱۳۹- چرا کمتر شخصیتی را در تاریخ اسلام مشاهده می کنیم که در بزرگداشت عقل سخن نگفته و یا با عقل ستیز کرده باشد؟

یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم و عترت گرامی ایشان بود.

۱۴۰- جایگاه ممتاز و ویژه عقل، سبب چه چیزی در بین مسلمان شد؟

سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی علم و دانش در حوزه های مختلف شد.

۱۴۱- دو کاربرد عقل نزد فیلسوفان مسلمان را نام ببرید؟

۱- عقل، به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی. ۲- عقل، به عنوان قوه استدلال و شناخت.

۱۴۲- به ترتیب ایران باستان و اندیشمندان آن، دارای چه ویژگی خاصی بودند؟

یکی از کانون های اولیه عقل گرایی، خردورزی و فرزنگی

۱۴۳- مقصود حکیمان ایران باستان از مفهوم مزداچیست؟ و از چه طریقی جهانیان، وجدانها و خردها را آفریده است؟

همان خداست، که با خرد و اندیشه خود جهانیان و وجدان ها و خردها را آفریده است.

۱۴۴- این بیت فردوسی در آغاز شاهنامه " به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد " بیانگر چیست؟

بیانگر وجود فرزنگانی است که از خرد و عقل بهره داشته و حکیمانه زندگی نموده اند.

۱۴۵- به عقیده فیلسوفان مسلمان کدام عامل فیض رسانی به عقل انسان ها است؟

عقل فعال

۱۴۶- مخالفت برخی از جریانات فکری با عقل، در شکل های مختلفی ظهور کرد که دو شکل عمده آن را بنویسید؟

۱- تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن.

۲- مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.

۱۴۷- چرا برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل و فلسفه و منطق مخالفت کردند؟

زیرا از آنها به عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی یاد می کردند.

۱۴۸- مخالفت برخی از جریانات فکری اسلامی با عقل منجر به مخالفت با کدام دانش هاشد؟ دلیل آنان چه بود؟

مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی.

۱۴۹- شکل اول مخالفت برخی از جریانات فکری با عقل به چه صورت بود؟ توضیح دهید.

این جریان ها می کوشیدند نشان دهند که برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند و کسانی که از این روشها استفاده

می کنند، مرتکب خطا می شوند.

۱۵۰- مخالفت برخی از جریانات فکری با عقل و تنگ کردن محدوده اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن را توضیح دهید.

این جریان ها می کوشیدند نشان دهند که برخی روش های عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند و کسانی که از این روشها

استفاده می کنند، مرتکب خطا می شوند.

۱۵۱- عبارت زیر بیانگر عقیده کیست؟ (باندکی تغییر نهایی/دی ماه ۹۷) انتقال به پاورقی

"امکان ندارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد و نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با قرآن و سنت مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند"

جواب: ملاصدرا

۱۵۲- از نظر فلاسفه مسلمان سه راه برای رسیدن به حقیقت وجود دارد که یکی از آنها وحی می باشد، دوم دردیگر رانام ببرید. (نهایی/دی ماه ۹۸) عقل-شهود

۱۵۳- دو مصداق عقل (کاربرد عقل) نزد فلاسفه مسلمان را بنویسید. (نهایی/دی ماه ۹۸ و شهریور ۹۹)

۱- عقل، به عنوان وجودی برتر و متعالی در هستی؛ ۲- عقل، به عنوان قوه استدلال و شناخت.

۱۵۴- به عقیده فیلسوفان اسلامی، ملاک پذیرش یک نظریه و داوری در درستی یا نادرستی یک دانش چیست؟

در درستی و نادرستی یک دانش نیز فقط استدلال است که داوری می کند، نه یونانی یا ایرانی و یا چینی بودن.

۱۵۵- فیلسوفان مسلمان، روشن تر و دقیق تر از هراکلیتوس و افلاطون چه چیزی اثبات کرده اند؟

مرتبگی ای از موجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است را اثبات کرده اند.

۱۵۶- اولین مخلوق از نظر فیلسوفان مسلمان، چیست؟ و چه ویژگی ها و خصوصیات دارد؟

آنان اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده اند.

۱۵۷- جایگاه عقل در دین به چند روش است؟ نام ببرید؟

۱- عقل به عنوان منبع معرفت دینی ۲- عقل به عنوان ابزار کسب معرفت دینی

۱۵۸- مفاهیم و اصطلاحات ذیل را تعریف کنید:

الف- عالم عقول ب- عقل بالفعل (نهایی شهریور ماه ۱۴۰۰) ج- عقل بالملکه (نهایی دی ماه ۹۹) د- عقل هیولائی و- عقل بالمستفاد

الف- این موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر میرسد، عالم عقول را تشکیل می دهند.

ب- سومین مرحله عقل است در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار دانش هایی را کسب کرده است.

ج- دومین مرحله، عقل بالملکه نام دارد. در این مرحله عقل درکی اولی از قضایای ضروری پیدا می کند، مثلاً می داند که یک چیز نمی

تواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله انسان می تواند دانش ها را کسب کند.

د- اولین مرحله عقل، عقل هیولائی نام دارد و آن هنگامی است که انسان هیچ ادراک عقلی ندارد، اما استعداد و آمادگی درک معقولات را

دارد، مانند نوزادی که تازه متولد شده است.

و- چهارمین مرحله عقل بالمستفاد نام گرفته است، زیرا در این مرحله انسان به طوری بردانش هایی که کسب کرده مسلط است که

از هر کدام که بخواهد می تواند استفاده کند، مانند یک استاد ریاضی که هر مسئله ریاضی را جلوی او بگذارند، به راحتی حل می کند.

۱۵۹- چرا فیلسوفان اسلامی به این عبارت که "ما فرزندان دلیل هستیم." معتقدند؟

استدلال های عقلی معیار اولیة قبول یاردهر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند. و هر نظر و هر مکتب و آیینی را که دلایل

استوار عقلی داشته باشد، می پذیریم.

۱۶۰- به نظر ابن سینا کدام انسان، از حقیقت انسان خارج شده است؟

هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد، از حقیقت انسانی خارج شده است.

۱۶۱- به نظر عموم فیلسوفان مسلمان، کدام نوع ایمان از شمنند است؟

ایمانی ارزشمند است که پشتوانه عقلی داشته باشد. ایمانی که از چنین پشتوانه ای تهی است، ارزش چندانی ندارد و چه بسا انسان را

به سوی کارهای غلط و اشتباه بکشاند.

۱۶۲- وظیفه عقل فعال چیست؟ (نهایی دی ماه ۹۹)

فیض رسانی به عقل انسان ها

۱۶۳- دو کاربرد عقل را در فلسفه بنویسید. (نهایی شهریور و دی ماه ۹۹)

۱- قدرت تفکر و استدلال ۲- موجوداتی مجرد و برتر از ماده

۱۶۴- دو شکل مخالفت با عقل را در جهان اسلام بنویسید. (نهایی خردادماه ۱۴۰۰)

تنگ و محدود کردن دایره اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن؛ (یا برخی روشهای عقلی در مسائل دینی کاربردی ندارند)

مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیر اسلامی.

۱۶۵- باتوجه به نظر فیلسوفان مسلمان درباره "عقل فعال" به دو سوال زیر پاسخ دهید. (نهایی خردادماه ۱۴۰۰)

الف) وظیفه آن چیست؟

ب) مقام آن نسبت به انسان مانند چه چیز است؟

الف) عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست؛ (یا: واسطه فیض هستی میان مراتب بالاتر از خود و عالم طبیعت و انسان)

ب) آفتاب نسبت به چشم

۱۶۶- از نظر ابن سینا و فارابی، اولین مخلوق خداوند چه نام دارد و دارای چه ویژگی است؟ (نهایی شهریورماه ۱۴۰۰)

عقل اول - موجودی روحانی و غیرمادی است.

۱۶۷- از نظر فیلسوفان مسلمان، سه راه رسیدن به حقیقت، که در موضوعات مشترک حتما به یک نتیجه می رسند، کدامند؟ (نهایی

شهریورماه ۱۴۰۰)

استدلال عقلی - شهود - وحی

**\* پاسخ کامل و تشریحی دهید:**

۱۶۸- گزارش فردوسی در شاهنامه و برخی نقل های تاریخی و آثار مکتوب مربوط به ایران باستان، حکایتگر چیست؟

این گزارش ها از توجه به عقل و خردورزی حکایت می کنند؛ به گونه ای که می توان گفت آنان هم از عقل به عنوان یک وجود

نورانی و مجرد آگاه بوده اند و هم به عقل به عنوان تعقل و خردورزی و برهان اهمیت می داده اند.

۱۶۹- به نظر فیلسوفان مسلمان، عقلی که در انسان هست دارای چه ویژگی هاست؟ و چه ارتباطی با عالم عقول دارد؟ و کدام عقل عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست؟

آنان می گویند عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می دهد و پرتوی از همان عالم عقول است که اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می تواند حقایق را آن گونه که عقول درک می کنند، بیابد و مشاهده کند. یکی از عقول عالم عقل "عقل فعال" نام دارد؛ این عقل، عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست.

۱۷۰- تمثیل فارابی را در مورد مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان را توضیح دهید؟

مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب است نسبت به چشم. همان طور که آفتاب نوربخشی می کند تا چشم انسان ببیند و بینای بالفعل شود، عقل فعال نیز نخست چیزی در قوه عقلی آدمی افاضه می کند؛ به طوری که فعالیت عقلی برای انسان ممکن می شود و در نتیجه، عقل شروع به فعالیت می کند و به ادراک حقایق نائل می شود.

۱۷۱- عموم فیلسوفان مسلمان، محدوده شناخت ها و معرفت ها را در چه می دانند؟ توضیح دهید.

۱- زیرا عموم آنان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند.

۲- به عبارت دیگر، استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یابد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.

۱۷۲- با توجه به مبنای مشترک عموم فیلسوفان مسلمان، پدیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند چیست؟ توضیح دهید.

پدیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند استدلال عقلی است؛ هر چند این استدلال عقلی برای سطوح مختلف جامعه متفاوت است و حجّت و دلیل هر کس به اندازه توان و قدرت فکری اوست.

۱۷۳- چرا فلاسفه مسلمان عقل را در کنار حس و قلب، یکی از ابزار معرفت می دانند؟

چون معتقدند که مامی توانیم به کمک این ابزار در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آنها را به دست آوریم. آنان همچنین عقل را در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی می کنند و از محققان و مجتهدان می خواهند که از این منبع نیز برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند.

۱۷۴- آیا تنها راه کسب معرفت نزد فیلسوفان مسلمان منحصر عقل است؟ این مسئله را بررسی کنید.

فیلسوفان مسلمان با اینکه اساس پدیرش هر اعتقاد و آیینی را استدلال عقلی می دانند، راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند بلکه حس و شهود را هم معتبر میدانند. پس، برخی از آنان تلاش می کردند تا تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی دست یابند.

۱۷۵- عالی ترین مرتبه شهود از نظر فیلسوفان مسلمان چیست؟ و این مرتبه مختص چه کسانی است؟

آنان همچنین وحی را عالی ترین مرتبه شهود می شمارند که به پیامبران الهی اختصاص دارد. انبیای الهی از این طریق به برترین دانش ها و معارف دست می یابند و آن دانش ها را در اختیار انسان های دیگر قرار می دهند.

۱۷۶- از نظر فیلسوفان مسلمان، چگونه می توان به حقیقت دست یافت؟

از نظر فیلسوفان مسلمان، استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت می رساند و لذا در موضوعات مشترک حتماً به یک نتیجه خواهند رسید و مؤید یکدیگر خواهند بود.

۱۷۷- از نظر فیلسوفان مسلمان چه زمانی ممکن است احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی؛ تعارض های وجود دارد؟ توضیح دهید.

ما انسان ها چون توانمندی های عقلی محدود و متفاوتی داریم، ممکن است از استدلال عقلی درست استفاده نکنیم، به نتیجه های نادرست و اشتباه برسیم و احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی تعارض هایی وجود دارد، در این قبیل موارد باید تلاش علمی خود را افزایش دهیم، از دانش دیگران بهره ببریم و از تعارض های ظاهری بکاهیم.

۱۷۸- شکل دوم مخالفت برخی از جریانات فکری با عقل به چه صورت بود؟ توضیح دهید.

مخالفت با عقل، به صورت مخالفت با فلسفه ظهور کرد. از ابتدای رشد فلسفه در جهان اسلام تا کنون، همواره کسانی گفته اند که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و در بردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست.

۱۷۹- فیلسوفان در پاسخ به این ایراد که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و در بردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و با عقاید اسلامی سازگار نیست، چه پاسخی داده اند؟

در پاسخ به این سخن، فلاسفه می گویند ۱- جدا از این که بسیاری از آراء فیلسوفانی مانند سقراط و افلاطون و ارسطو با آموزه های اسلامی سازگاری دارد، باید توجه کنیم که فلسفه دانش و شاخه ای از معرفت است که هر فردی از هر ملت و نژادی می تواند وارد این شاخه از دانش بشود و درباره مسائل آن، که مربوط به هستی و حقیقت اشیاست، بیندیشد و تولید دانش کند.

۲- همچنین، همان طور که در سایر شاخه های دانش می توان از آرا و نظرات دیگران استفاده کرد، در این دانش نیز بهره گیری از دستاوردهای متفکران دیگر ضروری است و با نقد و بررسی این دستاوردها می توان قدم های بیشتری در جهت این دانش برداشت.

۳- اگر ما بپذیریم که عقل می تواند درباره هستی بما هو هستی و حقیقت پدیده ها بیندیشد و دانشی به ارمغان آورد این دانش، فلسفه است. در درستی و نادرستی یک دانش نیز فقط استدلال است که داوری می کند، نه یونانی یا ایرانی یا چینی بودن.

۱۸۰- نظر ملاصدرا، درباره رابطه عقل و دین چیست؟ (نهایی دی ماه ۹۷ و خرداد و شهریور ۹۸) انتقال به پاورقی

امکان ندارد که احکام و قوانین دین حق و روشن الهی با دانش و معرفت یقینی و قطعی در تقابل باشد و نفرین بر آن فلسفه ای که قوانینش با قرآن و سنت مخالف و متضاد باشد و با آنها مطابقت نکند

۱۸۱- فیلسوفان مسلمان (مشاء) عالمی که واسطه میان خدا (واجب الوجود بالذات) و طبیعت است، چه نام دارد و وظایف موجودات آن عالم چیست؟ (باندکی تغییر نهایی دی ماه ۹۸)

وجودات را که حقیقت وجودشان عقلی است، اثبات کرده اند. آنان اولین مخلوق خدا را عقل می دانند که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است و عقول دیگری نیز به ترتیب از آن به وجود آمده اند. این موجودات مجرد که فوق عالم طبیعت اند و فیض خداوند از طریق آنها به عوالم دیگر می رسد، عالم عقول را تشکیل می دهند.

۱۸۲- فیلسوفان مسلمان به کسانی که با فلسفه به دلیل یونانی بودن و عدم سازگاری آن با عقاید اسلامی مخالفت می کنند، چه پاسخی می دهند؟ توضیح دهید. (نهایی خرداد ماه ۹۹)

در پاسخ به ایراد می گویند جدا از اینکه بسیاری از آرای سقراط، افلاطون و ارسطو با آموزه های اسلامی سازگاری دارد، باید توجه کنیم که فلسفه دانش و شاخه ای از معرفت است که هر فردی از هر ملت و نژادی میتواند وارد این شاخه از دانش بشود

۱۸۳- در فلسفه اسلامی وظیفه عقل فعال چیست؟ و مقام آن نسبت به انسان چیست؟ (نهایی شهریور ۹۹)

این عقل عامل فیض رسانی به عقل انسان هاست. نسبت آن مانند آفتاب به چشم.

۱۸۴- دو ویژگی از ویژگی های "عقول" در فلسفه اسلامی را بنویسید. (نهایی دی ماه ۹۹)

اولین مخلوق/روحانی و غیرمادی/فوق عالم طبیعت/واسطه فیض رسانی (ذکر دومورد)

۱۸۵- یکی از اشکال مخالفت با عقل در جهان اسلام، مخالفت با فلسفه بود، دلیل این مخالفان چه بود؟ (نهایی دی ماه ۹۹)

دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و در بردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و این عقاید با عقاید اسلامی ناسازگار است.

۱۸۶- تفاوت "عقل هیولائی" و "عقل بالفعل" را توضیح دهید. (نهایی خردادماه ۱۴۰۰)

اولین مرحله عقل، "عقل هیولائی" نام دارد و آن هنگامی است که انسان هیچ ادراک عقلی ندارد، اما استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد، مانند نوزادی که تازه متولد شده است.

سومین مرحله عقل "عقل بالفعل" است در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار دانش هایی را کسب کرده است.

۱۸۷- کسانی که در جهان اسلام با فلسفه مخالفت می کردند، چه دلیلی برای این نظر خود داشتند؟ (نهایی شهریورماه ۱۴۰۰)

دلیل آنها این بود که دانش فلسفه از یونان وارد جهان اسلام شده و در بردارنده عقاید کسانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطوست و این عقاید با عقاید اسلامی سازگار نیست

۱۸۸- یکی از اشکال مخالفت با عقل در جهان اسلام، به صورت مخالفت با فلسفه بود، پاسخ فلاسفه به این مخالفان چه بود؟ توضیح دهید. (نهایی دی ماه ۱۴۰۰)

فیلسوفان در پاسخ این مخالفان می گویند اولاً بسیاری از نظرات سقراط، افلاطون و ارسطو با آموزه های (عقاید) اسلامی سازگاری دارد و ثانیاً فلسفه دانش و شاخه ای از معرفت است که هر فردی از هر ملت و نژادی می تواند وارد آن شود

@جواب فعالیت ها و تمرینات درس ۸

□ نمونه اول ص ۶۰

✓ اشتراک و تساوی مفهومی بین خدا و خلق، به معنای تساوی مصداقی بین این دو نیست. ضمن این که فلاسفه برای استدلال تمثیلی منزلتی قایل نیستند.

□ نمونه دوم ص ۶۰

✓ نظر اشاعره خلاف عقل سلیم و متعارف است و با آموزه های دین هم سازگار نیست. در آیات و روایت عقل انسان مخاطب امر و نهی قرار گرفته و انسان را به استفاده از عقل در درک و شناخت امور و از جمله آیات الهی تشویق و ترغیب کرده است. البته آنان برای این که از اراده و قدرت و مقام خدایی خدا دفاع کرده باشند، به این راه رفته اند. اما اعتقاد به حسن و قبح عقلی منافاتی با قدرت مطلق خدا ندارد ولی انکار حسن و قبح عقلی با بسیاری از آموزه های دین تعارض دارد.



- ۱- به سخن درآمدن یعنی همان داشتن درک و بیان یا همان نطق است.
- ۲- عقل لایق این است که مخاطب خدای متعال باشد و قابل تکلیف و بندگی خداست.
- ۳- عقل همان روح و نفخه الهی است که در هنگام آفرینش در وجود انسان دمیده شد.

✓ بله. فلاسفه مسلمان اعتقاد دارند که تمام ابزارهای شناخت مقام و اعتبار خود را دارد و از جمله عقل که در میان ابزارهای شناختی از جایگاهی ویژه برخوردار است.

- ۱- تعقل و تفکر عقلی بالاتر از هر عبادتی و در واقع بالاترین عبادت است.
- ۲- نشان دهنده این است که ایمان اسلامی با عقلانیت فلسفی تعارضی ندارد.
- ۳- پیامش این است که مقام و مرتبه ایمان هر کس به اندازه عقل و درک عقلانی اوست.

- ۱- یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت و تفکر فلسفی در جهان اسلام، پیام الهی و سخنان پیامبر اکرم (ص) و عترت گرامی ایشان بود.
- ۲- مخالفت مستقیم و صریح با عقل کمتر صورت می گرفت و کسی علیه عقل سخن نمی گفت. به همین جهت، مخالفت برخی از جریانات فکری با عقل، در شکل های دیگری ظهور کرد که عمده آنها در دو قالب مطرح گردید:
  - الف- تنگ و محدود کردن دایره اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن؛
  - ب- مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیر اسلامی.
- ۳- رهبران کلیسایه خصوص در دوره اول قرون وسطی مخالف سرسخت با عقل بودند. و میان ایمان دینی و عقل تضاد می دیدند اما عموم مسلمان معتقد به همراهی با دین بودند.
- ۴- فیلسوفان مسلمان رانمی توان به دو گروه عقل گرا و تجربه گرا تقسیم کرد؛ زیرا عموم آنان عقیده دارند که همه کارکرد های عقل و انواع استدلال ها، از جمله استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، هر کدام در جایگاه خود روشی درست برای کسب دانش به حساب می آیند. به عبارت دیگر، استدلال های عقلی معیار اولیه قبول یا رد هر حکم و هر نظر علمی و فلسفی هستند.

حال و آینده از آن کسانی است که می اندیشد و اندیشه خود را علی می سازند.

تهیه و تنظیم سید احمد صمدانی از استان آذربایجان شرقی